15/01/2022

Το Ενωτικό Δημοψήφισμα του 1950: 72 χρόνια Ιστορικής Μνήμης

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

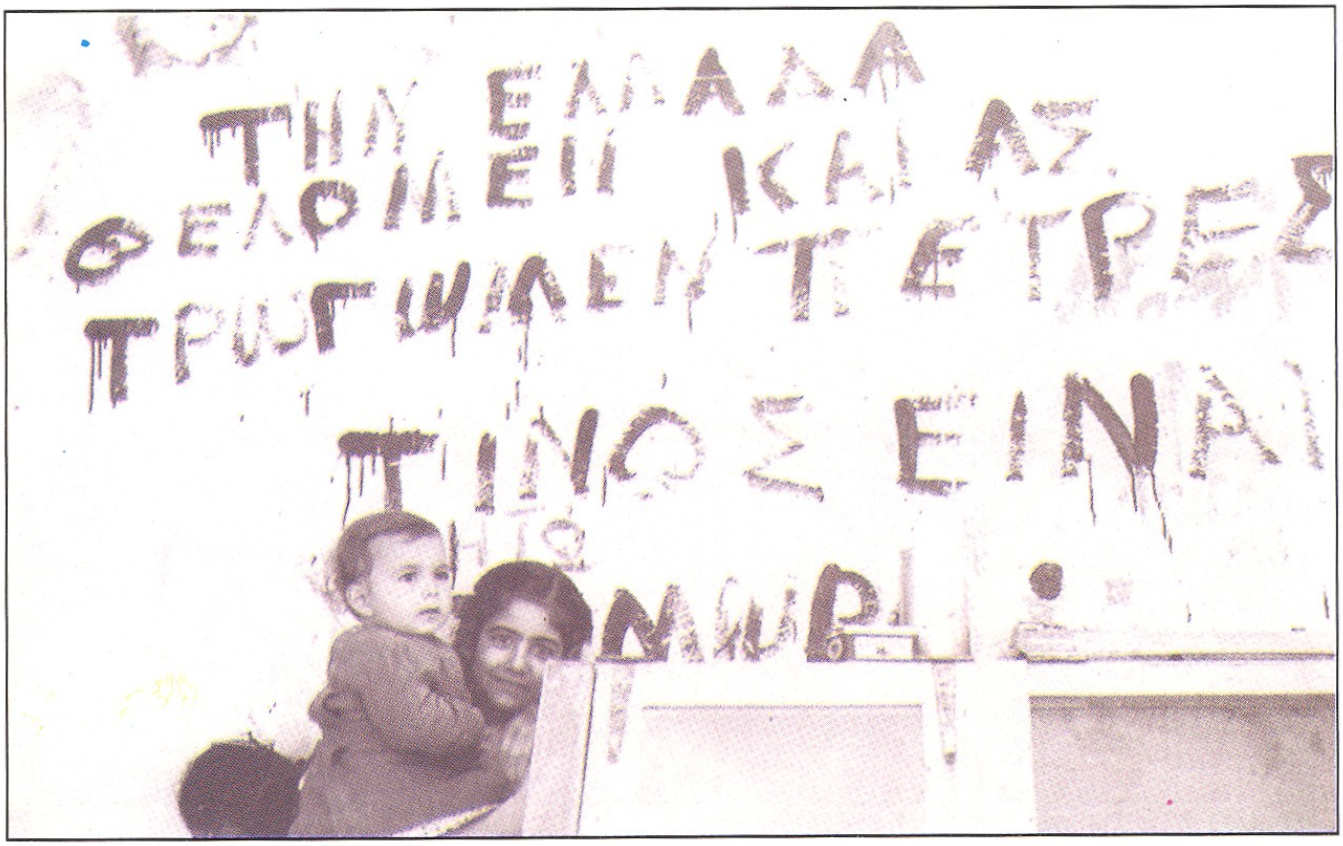

Συμπληρώνονται σήμερα, ανήμερα 15ης Ιανουαρίου, εβδομήντα δύο συναπτά έτη από τότε, από την αξίωση του Κυπριακού Ελληνισμού, όπως αυτή εκφράστηκε συνειδητά και ελεύθερα, μέσα από το Ενωτικό Δημοψήφισμα του 1950, με το συντριπτικό ποσοστό του 95,7%, για «Ένωσιν της Κύπρου μετά της Μητρός Πατρίδος».

Ιστορικά-χρονικά, σημειώνουμε, ότι, αναφερόμαστε σε χρόνια ιδιαίτερα δύσκολα, σε χρόνια πέτρινα για τον μαρτυρικό λαό μας. Σε μια εποχή, περί τα τέλη της δεκαετίας του 1940, και μετά το τέλος του ολοκαυτώματος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, και αφού στο μεταξύ οι Βρεττανοί Αποικιοκράτες αθέτησαν για πολλοστή φορά τα υπαισχυμένα έναντι του λαού μας, ο Κυπριακός Ελληνισμός, σύσσωμος και όλο και πιο έντονα και επίμονα, με συγκεντρώσεις, διαδηλώσεις και

συλλαλητήρια, διατράνωνε και απαιτούσε το δίκαιό του, απαιτούσε αέρα Ελευθερίας. Είμαστε σε μια εποχή, όπου ο Άγγλος δυνάστης, συνεχώς και αδιαλείπτως, κλιμάκωνε τα απηνή και καταπιεστικά του μέτρα, με διάφορους τρόπους και μεθόδους, εναντίον του λαού μας, προκειμένου να κάμψει την αντίσταση και το φρόνημά του, και συνακόλουθα την αγωνιστική του διάθεση για ελευθερία και Ένωση με το υφάδι της ζωής του κόσμου, τη μάνα Ελλάδα.

Μπροστά, λοιπόν, σε όλα αυτά τα συμβαίνοντα, ο Κυπριακός Ελληνισμός, με στεντόρια φωνή, βροντοφώναζε και προς τους κατακτητές, αλλά και προς πάσαν κατεύθυνση, ότι «την Ελλάδαν θέλωμεν και ας τρώγωμεν πέτρες». Και αυτός του **ο αμετάθετος πόθος, ήταν απόλυτα δικαιολογημένος, αφού, αποδεδειγμένα, η τρισχιλιετής και πλέον Ελληνική του Ιστορία και παράδοση, αποτελούσε και συνεχίζει και σήμερα να αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της Ιστορίας και της παράδοσης του ομόγλωσσου και ομόθρησκου σύνολου Ελληνισμού.**

Χαρακτηριστικά γεγονότα, βγαλμένα μέσα από την ιστορική πραγματικότητα, αυτού του ασίγαστου πόθου των Ελλήνων Κυπρίων για ελευθερία και Ένωση με την Ελλάδα, αποτελούν οι πιο κάτω αναφορές, δύο Προκαθημένων της Εθναρχούσης Ορθοδόξου Κυπριακής Εκκλησίας, η οποία τότε, όπως και σήμερα, διεποίμενε πνευματικά και καθοδηγούσε εθνικά τον πιστό λαό μας.

Αρχικά, ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Σωφρόνιος, στην προσφώνησή του προς τον πρώτο, τότε, Βρεττανό ΄Υπατο Αρμοστή στην Κύπρο Σέρ Γκάρνετ Γούλσλεϋ, είχε πει μεταξύ άλλων: «Αποδεχόμεθα την μεταπολίτευσιν, τοσούτω μάλλον καθ’ όσον έχομεν την πεποίθησιν ότι η Μεγάλη Βρεττανία θα βοηθήσει την Κύπρον, ως έπραξεν και περί των Ιονίων Νήσων, να ενωθή με την Μητέραν Ελλάδαν, με την οποίαν φυσικώς συνδέεται». Από τότε, ο γαλουχημένος με τα νάματα της Ελληνικής φυλής λαός μας, δεν έπαυσε ποτέ με υπομνήματα, με τηλεγραφήματα, με διαδηλώσεις, με συλλαλητήρια, με αποστολές πρεσβειών στο Λονδίνο, να ζητεί την πραγματοποίηση του εθνικού του πόθου. Εν συνεχεία, αργότερα, το 1928, και ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Κύριλλος ο Γ΄, έγραφε σε υπόμνημά του προς τη Βρετανική Κυβέρνηση, με την ευκαιρία των «εορτασμών», που οι Αποικιοκράτες διοργάνωσαν, για τη συμπλήρωση πενήντα χρόνων κατοχής της Κύπρου: «Επί πενήντα έτη εκρατήθημεν μακράν των μητρικών αγκαλών, κρατούμεθα δε και νυν, παρά την εκφρασθείσαν πλειστάκις, πολλαχώς και πολυτρόπως, ομόφωνον ημών γνώμην, όπως ενωθώμεν μετά της Μητρός Ελλάδος».

Αυτή, λοιπόν, η άσβεστη φλόγα των κατοίκων του νησιού μας για πραγμάτωση του μεγάλου οράματος, για την κορωνίδα των ιδανικών, την ελευθερία και την Ένωση με την Ελλάδα, οδήγησε τον Κυπριακό Ελληνισμό σε εθνική εξέγερση, αφού στο μεταξύ οι κατακτητές με τη διαχρονικά απαράδεκτη στάση τους, συνεχώς τον απογοήτευαν. Έτσι, ο

βάναυσα καταπιεσμένος, αλλά απροσκύνητος λαός μας, επιστρατεύοντας την αρχέγονη προγονική ρήση «του Έλληνα ο τράχηλος ζυγόν δεν υπομένει», αλλά και το ότι ο αγώνας διεξάγεται «για την του Χριστού την πίστιν την Αγίαν και της Πατρίδος την ελευθερίαν», ξεσηκώθηκε τον Οκτώβριο του 1931, εκδηλώνοντας σε ολόκληρη την Κύπρο την ανυπακοή του στους «νόμους» του ξένου δυνάστη, με το κάψιμο, μάλιστα, του Κυβερνείου, στη Λευκωσία.Ξεσηκωμός, που οδήγησε στη συνέχεια τους Άγγλους, στην επιβολή περαιτέρω σκληρών, ανελεύθερων και καταπιεστικών μέτρων, με συλλήψεις, φυλακίσεις, απελάσεις, χρηματικά πρόστιμα, κατάργηση των στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των ελευθεριών, αλλά και με καταπιεστικά μέτρα ενάντια στην Ελληνική Παιδεία της Κύπρου.

Η δικαιολογημένη αναθέρμανση των ελπίδων του Κυπριακού Ελληνισμού, για ευόδωση των πόθων του για Ελευθερία και Ένωση με τη Μητροπολιτική Ελλάδα, ειδικά, κατά τη δεκαετία 1940-1950, δυστυχώς, και για πολλοστή φορά, δεν επαληθεύτηκε με το πέρασμα των ετών, ένεκα των ψευδεπίγραφων υποσχέσεων των Βρεττανών Αποικιοκρατών. Ελπίδες και υποσχέσεις, οι οποίες απέρρεαν μέσα από τη μεγάλη συνεισφορά του όπου γης Ελληνισμού, ασφαλώς και των Ελλήνων Κυπρίων, στο πλευρό των Συμμάχων, και δη και στο πλευρό των ιδίων των Άγγλων, κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, πολεμώντας το φασισμό και το ναζισμό. Τότε, διακαώς παρότρυναν και εναγωνίως εκλειπαρούσαν τον Ελληνισμό, να πολεμήσει «διά την Ελλάδαν και την παγκόσμιον Ελευθερίαν». Οι Βρεττανοί, αποδείχθηκαν επιλήσμονες της τεράστιας συνεισφοράς του απανταχού Ελληνισμού, και ανακόλουθοι των δικών τους υποσχέσεων, αλλά και των προσδοκιών των τότε συμμάχων τους, της Ελλάδος και της Κύπρου.

Μέγας σαλπιστής και προάγγελος της μεγάλης και χειμαρρώδους εκρήξεως του Κυπριακού Ελληνισμού για τιμή, για αξιοπρέπεια, για Ελευθερία και Ένωση με τη Μητέρα Ελλάδα, αυτής του Απελευθερωτικού Αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α. 1955-1959, υπήρξε ο ιστορικός σταθμός του Ενωτικού Δημοψηφίσματος του 1950. Στο Δημοψήφισμα, που πραγματοποιήθηκε μεταξύ 15-22 Ιανουαρίου, το 95,7% του λαού μας, ανάμεσά τους και κάποιοι Τουρκοκύπριοι και Αρμένιοι, «αξίωσεν την Ένωσιν της Κύπρου μετά της Μητρός Πατρίδος». Η Εθναρχούσα Εκκλησία μας, είναι αυτή που οργάνωσε και διεξήγαγε το Ενωτικό Δημοψήφισμα, αφού στο μεταξύ οι Βρεττανοί αρνήθηκαν το κάλεσμα του Αρχιεπισκόπου Κύπρου Μακαρίου Β΄, προς τον εγκάθετό τους, Κυβερνήτη Σέρ Άντριου Ράϊτ, να αναλάβουν κάτι τέτοιο, απαντώντας προκλητικά ότι το θέμα του Δημοψηφίσματος γι’ αυτούς είναι κλειστό. Η αμετάθετη απαίτηση, και με την υπογραφή του, πλέον, του Κυπριακού Ελληνισμού για Ελευθερία και Ένωση με τον εθνικό κορμό, ήταν η καλύτερη και

πειστικότερη μαρτυρία για την οριστική και τελεσίδικη απόφασή του να πάρει την τύχη του στα χέρια του «για αποτίναξιν του αγγλικού ζυγού», γιατί το ποτήρι της εθνικής αγανάκτησης είχε προ πολλού ξεχειλίσει!

Αυτό συντελέστηκε και έγινε πραγματικότητα πέντε χρόνια αργότερα, αφού στο μεταξύ απαιτείτο άκρως εχέμυθη και άρτια μελετημένη προετοιμασία, με τον τετραετή Απελευθερωτικό Αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α. 1955-1959, μέσα από τις μάχες, τις θυσίες, τις αγχόνες, τα ολοκαυτώματα, αλλά και τα πολλές φορές φρικτά βασανιστήρια των αγέρωχων και αντάξιων της μακραίωνης και ένδοξης Ελληνικής μας Ιστορίας γιγάντων της θρυλικής Εποποιϊας. Εκείνη η γενιά, η γενιά της Ε.Ο.Κ.Α., γενιά θρύλων, στον υπέρ βωμών και εστιών Μεγάλο Αγώνα της Πατρίδος μας, με απαράμιλλο ψυχικό σθένος, ανδρεία και αρετή, προάσπισε επιτυχώς τις Κυπριακές Θερμοπύλες και αναδείχθηκε «πολλώ κάρρονες» των μακαριστών προγόνων της. Εκείνη η γενιά, αναστήνοντας το προγονικό κλέος, πρόσφερε την ακριβή της νιότη αιμάτινη σπονδή στο χοροστάσι του Έθνους.

Και δύο λόγια για μας, τους επιγόνους εκείνης της γενιάς, της γενιάς της Ε.Ο.Κ.Α. Προς προβληματισμό, γνώση και συμμόρφωση, διερωτώμαστε, τί κάνουμε; Που πάμε; Ποια είναι η πορεία μας; Ποια είναι η πυξίδα μας; Ποιος είναι ο εθνικός μας οδοδείκτης και ποιος είναι ο εθνικός καθοδηγητικός μας φάρος; Συλλογιζόμαστε: Βαδίζουμε στα χνάρια τους; Δικαιώνουμε τους αγώνες και τις θυσίες τους; Διεξάγουμε τον δικό μας αγώνα για Ελευθερία; Ή, μήπως, διαψεύδουμε τις προσδοκίες τους; Ειλικρινά, πολύ φοβούμαι, ότι, δυστυχώς, συμβαίνει το τελευταίο. Ας συνέλθουμε, επιτέλους! Άλλωστε, ας μην το ξεχνάμε, εν καιρώ, όλους μας,

«κριτές θα μας δικάσουν
οι αγέννητοι, οι νεκροί»!

Κώστας Πρωτοπαπάς
Πολιτικός Επιστήμων

ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ

15-22 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1950

ΑΞΙΟΥΜΕΝ

ΤΗΝ ΕΝΩΣΙΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Πόλις ἢ χωρίον ..... ἐνορία .....

Ἀξέων ἀριθμ.	Ὄνομα καὶ ἐπώνυμον
	† ὁ Κύριλλος Μαυράκιος
	† ὁ Σαμψών Γιωάκος
	ἡ ἐνορία Φανερωμένης Λεμεσοῦ
	† Παπα-Σαλώμη Ἡλιοπούλου
	Θεοδόσιος Χατζηβασιλείου (διάκονος)
	Νεοφύτου Σωφρονίας Παπαδόπουλος
	Θεόδουλος Ἀχιλλίνος Ἱερομόναχος
	Μονὴ Ἁγ. Πνεύματος Λεμεσοῦ
	Θεοφανὴς Θεοφανοῦς
	Γεώργιος Α. Ἰωαννίδης